

Special Units of Polish Police

Jednostki specjalne polskiej Policji

dr hab. Waldemar Zubrzycki

---

profesor nadzwyczajny Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie

Abstract

The history of police special operations in Poland dates back to 1976, when the first formation of this type was created. Currently, special operations police system contains 16 anti-terrorist units, which carry out their tasks in the various voivodeships, and the central anti-terrorist unit – Antiterrorist Operations Bureau of the Police Headquarters. Service in the anti-terror subdivision is extremely cumbersome and requires special predisposition, which is verified in the selecting candidates process. Their training takes place both at the central trainings, which are held at police colleges, as well as locally. It also fills the daily hours of service and encompasses a wide variety of specialized fields. Special tasks require equipment in special measures, also. It includes individual equipment, means of specialist outfit and team equipment resources. Police anti-terrorist subunits tasks include carrying out combat and reconnaissance, aimed at eliminating the terrorist attacks, and preventing such incidents as well. They act in cases of particular complexity. Police anti-terrorist formations do not have a mass character and their equipment, comprehensive training and special skills predispose them to perform specific tasks, significantly diverges from conventional police forces.

Streszczenie

Historia policyjnych działań specjalnych w Polsce sięga roku 1976, kiedy powstała pierwsza formacja tego typu. Aktualnie, na policyjny system działań specjalnych składa się 16 jednostek i komórek antyterrorystycznych, które realizują swoje zadania na terenie poszczególnych województw, oraz centralna jednostka antyterrorystyczna – Biuro Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji. Służba w pododdziale antyterrorystycznym jest wyjątkowo uciążliwa i wymaga szczególnych predyspozycji, które weryfikowane są w procesie doboru kandydatów. Ich wykształcenie odbywa się zarówno na szkoleniach centralnych w szkołach policyjnych, jak też lokalnie. Wypełnia ono także godziny codziennej służby, a obejmuje cały szereg specjalistycznych dziedzin. Realizacja specjalnych zadań wymaga również wyposażenia w specjalne środki, począwszy od wyposażenia indywidualnego policjantów, poprzez elementy wyposażenia specjalistycznego, po środki wyposażenia zespołowego. Zadania pododdziałów antyterrorystycznych Policji obejmują prowadzenie działań bojowych oraz rozpoznawczych, zmierzających do likwidowania zamachów terrorystycznych, a także przeciwdziałanie zdarzeniom o takim charakterze oraz innych, o szczególnym stopniu skomplikowania. Policyjne formacje antyterrorystyczne nie są jednostkami masowymi, a ich wyposażenie, wszechstronne wykształcenie i specjalne umiejętności predysponują je do wykonywania zadań specyficznych, odbiegających znacznie od tych właściwych konwencjonalnym siłom policyjnym.

Keywords:

terrorism, counterterrorism, Police, anti-terrorist units, physical combat terrorism

Słowa kluczowe:

terroryzm, kontrterroryzm, Policja, pododdziały antyterrorystyczne, fizyczne zwalczanie terroryzmu

Wprowadzenie

Policja to umundurowana i uzbrojona formacja, służąca społeczeństwu, przeznaczona do ochrony bezpieczeństwa ludzi i porządku publicznego¹. Zgodnie z ustawą o Policji, do jej podstawowych zadań należą m.in.: ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz wykrywanie przestępstw i ściganie ich sprawców.

W swych praktycznych działaniach Policja często napotyka na sytuacje szczególne, w których normalne czynności są niewystarczające do realizacji jej podstawowych funkcji. Wszędzie tam, gdzie przeciętny policjant nie jest w stanie interweniować w sposób skuteczny i bezpieczny, pierwszoplanową rolę odgrywają pododdziały antyterrorystyczne Policji (AT)². O ich wykorzystaniu decyduje zarówno stopień skomplikowania postawionego zadania, jak też niebezpieczeństwo związane z jego realizacją.

W ustawie o Policji brak jest bezpośredniego wskazania Policji, jako podmiotu zobowiązanego do zajmowania się terroryzmem. Punktem wyjścia jest cel powołania tej formacji, a więc wykrywanie przestępstw oraz ściganie ich sprawców.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o Policji, składa się ona ze służb: kryminalnej, prewencyjnej oraz wspomagającej w zakresie organizacyjnym, logistycznym i technicznym³. Spośród służby prewencyjnej wyselekcjonowane zostały formacje specjalistyczne, które z racji posiadanych uprawnień, możliwości organizacyjno-taktycznych oraz materiałowo-technicznych wykonują zadania związane z przeciwdziałaniem i fizycznym zwalczaniem terroryzmu⁴, a więc prowadzeniem działań ofensywnych siłami pododdziału antyterrorystycznego⁵.

---

1 Art. 1, ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, Dz. U. z 2015 r. poz. 355.

2 M. Wypych, W. Zubrzycki, *Zabezpieczenie medyczne działań specjalnych Policji*, Zeszyty Naukowe Akademii Marynarki Wojennej nr 172 K/2 – *Perspektywy i rozwój systemów ratownictwa, bezpieczeństwa i obronności w XXI wieku*, Gdynia 2008, s. 203.

3 K. Jąłoszyński, *Terroryzm czy terror kryminalny w Polsce?*, Wyd. AON, Warszawa 2001, s. 25.

4 J. Szafranski, *Współdziałanie jednostek obrony terytorialnej i policji w walce z terroryzmem*, Wydział Wydawnictw i Poligrafii WSP, Szczytno 2004, s. 57.

5 K. Jąłoszyński, *Przygotowanie polskiej Policji do przeciwdziałania i zwalczania współczesnych zagrożeń terrorystycznych*, [w:] Z. Piątek (red.), *Współczesny wymiar terroryzmu*, Zielonka 2006, s. 173.

Policyjny system fizycznego zwalczania terroryzmu

W skład policyjnych jednostek i komórek organizacyjnych przeznaczonych do zwalczania terroryzmu wchodzi obecnie:

- Biuro Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji (BOA KGP);
- dziewięć samodzielnych pododdziałów antyterrorystycznych Policji (SPAP): w Gdańsku, Białymstoku, Łodzi, Katowicach, Krakowie, Poznaniu, Szczecinie, Rzeszowie i we Wrocławiu;
- siedem sekcji antyterrorystycznych komend wojewódzkich Policji (SAT) w Bydgoszczy, Gorzowie Wlkp., Kielcach, Lublinie, Olsztynie, Opolu i Radomiu⁶.

W ramach wymienionych struktur antyterrorystycznych funkcjonuje 13 zespołów minersko-pirotechnicznych, podejmujących działania w przypadku zagrożenia bombowego. Największy, czternasty zespół minersko-pirotechniczny Policji znajduje się w strukturze Wydziału Realizacyjnego Komendy Stołecznej Policji, jako Sekcja Minersko-Pirotechniczna. Od 2005 roku, w strukturach Centrum Szkolenia Policji w Legionowie, w Zakładzie Szkoleń Specjalnych, funkcjonuje także etatowy Zespół Minersko-Pirotechniczny, którego podstawową formą aktywności jest działalność szkoleniowa na rzecz funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, JW. GROM, Służby Wywiadu Wojskowego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Żandarmerii Wojskowej, a nawet Państwowej Straży Pożarnej⁷.

Metody i formy prowadzenia działań przez pododdziały AT oraz komórki minersko-pirotechniczne, a także tryb i sposób kierowania ich do działań określa Zarządzenie nr 19 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 lipca 2015 roku w sprawie metod i form działania pododdziałów antyterrorystycznych Policji oraz komórek minersko-pirotechnicznych Policji⁸. Wskazuje ono również zasady dowodzenia działaniami bojowymi oraz sposób ich prowadzenia, jak również wsparcia działań ratowniczych, do których funkcjonariusze pododdziałów AT także są przygotowani.

6 W. Zubrzycki, *Pododdziały antyterrorystyczne Policji*, Jografika, Warszawa 2010, s. 13.

7 M. Karpeta, *Edukacja antyterrorystyczna Policjantów na przykładzie szkoleń minersko-pirotechnicznych*, praca magisterska, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, 2012, s. 52.

8 Dz. U. KGP z dnia 15 lipca 2015 r., poz. 52.

Selekcja kandydatów do służby w pododdziałach antyterrorystycznych Policji

Służba w pododdziale antyterrorystycznym jest wyjątkowo uciążliwa i wymaga od pełniących ją funkcjonariuszy szczególnych predyspozycji. Kwalifikuje do niej zespół pożądanych cech fizycznych i osobowościowych, dzięki którym służba ta opiera się bardziej na preferowanym stylu życia, niż na służbowym obowiązku. Duże obciążenie fizyczne i działanie pod wpływem znacznego stresu oraz szczególne narażenie na utratę zdrowia i życia, to jej czynniki charakterystyczne, wyróżniające spośród innych rodzajów służb⁹. Ogromną rolę odgrywa tu zespół ich cech psychofizycznych, dlatego też w procesie doboru kandydatów do służby w pododdziale antyterrorystycznym stosować należy surowe kryteria¹⁰.

Nabór do pododdziałów antyterrorystycznych Policji odbywa się obecnie na podstawie Rozporządzenia MSWiA z dnia 20 marca 2007 roku w sprawie trybu i warunków ustalania zdolności fizycznej i psychicznej policjantów do służby na określonych stanowiskach lub w określonych komórkach organizacyjnych jednostek Policji¹¹. Rozporządzenie określa tryb i warunki ustalania zdolności fizycznej i psychicznej do służby w pododdziałach, w tym także w pionach wykonujących zadania bojowe. Zgodnie z zapisami rozporządzenia, proces naboru kandydatów do służby w pododdziałach antyterrorystycznych dotyczy wyłącznie policjantów i odbywa się w dwóch etapach. Pierwszy z nich obejmuje badania psychologiczne, drugi stanowi test sprawności fizycznej, podczas którego ustala się predyspozycje fizyczne badanego do służby w pododdziale. Test składa się z ośmiu prób przeprowadzanych w ciągu jednego dnia w następującej kolejności: skok w dal z miejsca, bieg zwinnościowy, wyciskanie sztangi w leżeniu na ławeczce, uginanie ramion w zwisie na drążku (podciąganie na drążku), uginanie ramion w podporze na poręczach, siady z leżenia w ciągu 1 minuty, bieg w ciągu 12 minut, pływanie na dystansie 50 metrów¹². Warunkiem

---

9 W. Zubrzycki, *Oddział antyterrorystyczny Policji w zwalczaniu terroryzmu*, Zeszyty Naukowe Akademii Obrony Narodowej, dodatek 2011, s. 93.

10 Tamże, s. 78.

11 Dz. U. 07.62.423 z dnia 10 kwietnia 2007 r.

12 Rozporządzenie MSWiA z 20 marca 2007 r., § 11.3.

zaliczenia testu jest uzyskanie przez badanego wyników umożliwiających spełnienie określonych w rozporządzeniu kryteriów.

Istotnym elementem naboru policjantów do służby w jednostce specjalnej są skrupulatne badania lekarskie, określające stan zdrowia kandydatów. Policjanci, którzy dotychczasową procedurę zakończyli z wynikiem pozytywnym, kierowani są do właściwej terytorialnie wojewódzkiej komisji lekarskiej, podległej Ministrowi Spraw Wewnętrznych, celem orzeczenia stopnia zdolności kandydatów do tego typu służby. Zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych¹³, komisje wydają orzeczenie, które zawierać powinno jedno z następujących określeń:

1. zdolny do służby w pododdziale antyterrorystycznym Policji;
2. czasowo niezdolny do służby w pododdziale;
3. niezdolny do służby w pododdziale¹⁴.

Skierowanie kandydata do komisji lekarskiej jest etapem postępowania kwalifikacyjnego i zarazem weryfikującego, gdyż podczas badań odpada spora grupa kandydatów, nawet tych, którzy z bardzo dobrymi wynikami przeszli testy sprawnościowe. Codzienna służba, system ćwiczeń i treningów, odbywających się w dużym obciążeniu, zarówno psychicznym, jak i fizycznym, wymaga od funkcjonariuszy *żelaznego* stanu zdrowia i odporności psychicznej na stres¹⁵. Zakończenie naboru z pozytywnym wynikiem nie oznacza jednak jeszcze zdolności do wykonywania zadań przypisanych pododdziałom antyterrorystycznym, przeciwnie – rozpoczyna dopiero długotrwały, trwający latami proces, obejmujący zarówno urozmaicone szkolenie, jak też udział w rzeczywistych operacjach. W ich trakcie doskonalony jest warsztat techniczno-taktyczny, a przede wszystkim kształtowana zdolność do racjonalnego działania pod wpływem dużego obciążenia psychicznego¹⁶.

13 Dz. U. 2014 poz. 1822.

14 Art. 7.

15 W. Zubrzycki, *Sylwetka policjanta antyterrorysty. Oczekiwania, dobór i rzeczywistość*, [w:] K. Jałoszyński, W. Zubrzycki, A. Babiński (red.), *Policyjne siły specjalne w Polsce*, WSPol Szczytno 2015, s. 113.

16 W. Zubrzycki, *Oddział antyterrorystyczny...*, op. cit., s. 80.

Proces szkolenia policjantów pododdziałów antyterrorystycznych Policji

Formy, warunki i tryb odbywania szkoleń zawodowych w Policji, sposób ich organizacji i prowadzenia, a także rodzaje i formy doskonalenia zawodowego określa Rozporządzenie MSWiA z dnia 19 czerwca 2007 roku w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji¹⁷. Przygotowanie funkcjonariuszy do wykonywania zadań przypisanych pododdziałom antyterrorystycznym odbywa się na podstawie *Programu szkolenia i doskonalenia zawodowego etatowych pododdziałów antyterrorystycznych Policji*¹⁸ z roku 1995. Ideą programu i głównym zadaniem szkolenia pododdziałów antyterrorystycznych jest uzyskanie wiedzy z zakresu prowadzenia działań na urządzeniach wybuchowych, uprowadzenia samolotów, statków powietrznych, innych środków transportu, odblokowywania obiektów, brania zakładników oraz zatrzymywania groźnych przestępców¹⁹. Odbywa się to w szkołach policyjnych, na specjalnych zgrupowaniach szkoleniowych oraz lokalnie, w ramach samodzielnie organizowanych zajęć, w tym odbywających się w toku codziennej służby²⁰.

Przygotowanie do działań bojowych realizowane jest poprzez doskonalenie zawodowe w szczególności z zakresu:

- taktyki antyterrorystycznej;
- taktyki specjalnej;
- szkolenia strzeleckiego;
- użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego;
- minierstwa-pirotechniki;
- działania w środowisku narażonym na wpływ czynnika biologicznego, chemicznego, promieniowania jonizującego lub nuklearnego;

17 Dz. U. nr 126 z 16 lipca 2007 r., poz. 877.

18 Decyzja nr 86 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 lipca 1995 roku, w sprawie wprowadzenia do użytku służbowego programu szkolenia i doskonalenia zawodowego etatowych pododdziałów antyterrorystycznych Policji.

19 *Program szkolenia i doskonalenia zawodowego etatowych pododdziałów antyterrorystycznych Policji*, Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji, Warszawa 1995, s. 4.

20 P. Gula, P. Tarnowski, W. Zubrzycki, *Terroryzm – zagrożenia i przeciwdziałanie*, wyd. Zdrowie i Zarządzanie, Kraków 2005, s. 55.

- technik wysokościowych;
- technik interwencji;
- medycyny ratunkowej;
- prowadzenia i wykorzystania środków transportu niezbędnych do realizacji zadań;
- negocjacji policyjnych;
- wykorzystywania psów służbowych;
- obserwacji;
- maskowania działań;
- pływania i ratownictwa wodnego;
- sprawności fizycznej;
- technik narciarskich;
- spadochroniarstwa²¹.

Pełny cykl wyszkolenia dobrego funkcjonariusza pododdziału antyterrorystycznego jest szacowany na 3 do 5 lat, a okres ten uzależniony jest od wielu czynników zewnętrznych oraz zespołu cech psychofizycznych policjanta²². W toku dalszej służby sprawność psychofizyczna i specjalne umiejętności powinny być systematycznie doskonalone lub przynajmniej utrzymane na poziomie gwarantującym prawidłową realizację zadań.

Specjalne wyposażenie pododdziałów antyterrorystycznych Policji

Analiza przypadków użycia pododdziałów antyterrorystycznych Policji pokazuje, że wchodzi one do akcji wszędzie tam, gdzie przygotowanie zawodowe i wyposażenie przeciętnego policjanta nie jest wystarczające do realizacji postawionego zadania. Ich działania skierowane są przeciwko ter-

---

21 Zarządzenie nr 19 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 lipca 2015 roku w sprawie metod i form działania pododdziałów antyterrorystycznych Policji oraz komórek minersko-pirotechnicznych Policji, §8.3.

22 J. Pawlik, M. Żywczyk, Organizacja i przeznaczenie pododdziałów specjalnych Milicji Obywatelskiej, Departament Szkolenia i Doskonalenia Zawodowego MSW, Warszawa 1989, s. 15.

rorystom i przestępcom najcięższego kalibru, dlatego też stosowane środki mogą być ekstremalne, adekwatne do potencjalnego zagrożenia. Użycie takich środków, często w konfrontacji z czynnym oporem, niesie ze sobą niebezpieczeństwo utraty zdrowia, a nawet życia tych, wobec których działania te są skierowane, samych policjantów, wreszcie osób postronnych. Z powyższych powodów środki, jakimi powinny dysponować pododdziały antyterrorystyczne, obejmować powinny całą gamę wszechstronnego wyposażenia, od elementów wyposażenia indywidualnego i zespołowego, poprzez zróżnicowane środki walki, aż po urządzenia służące do pokonywania przeszkód naturalnych, technicznych i budowlanych²³.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 listopada 2014 roku w sprawie uzbrojenia Policji²⁴, składa się na nie przede wszystkim broń palna bojowa: pistolety, rewolwery, strzelby, pistolety maszynowe, karabinki, karabiny, karabiny maszynowe i granatniki²⁵. Wszędzie tam, gdzie osiągnięcie celu nie jest możliwe w walce bezpośredniej z powodu odległości, jego położenia, krótkotrwałej ekspozycji czy złej widoczności, stosowany jest ogień precyzyjny. Podstawowym zadaniem strzelca wyborowego w działaniach antyterrorystycznych jest wsparcie grupy szturmowej za pomocą eliminacji wybranych celów przez oddanie precyzyjnych strzałów z dużej odległości. Dlatego też strzelcy wyborowi posiadać muszą określone cechy psychofizyczne, przejść odpowiedni trening oraz dysponować specjalistycznym sprzętem. Poza standardowym wyposażeniem policjantów pionu bojowego, posiadają dodatkowo inne, specyficzne elementy, w tym odpowiednio przystosowaną broń strzelecką, przyrządy pomiarowe, stroje maskujące w kilku odmianach²⁶, środki optyczne i noktowizyjne, środki łączności i inne akcesoria umożliwiające wykonywanie przypisanych zadań.

Specyficzne elementy taktyki antyterrorystycznej opierają się na specjalnych technikach, wymagających również odpowiedniego wyposażenia.

---

23 W. Zubrzycki, *Pododdziały...*, op. cit., s. 67.

24 Dz. U. z 8 grudnia 2014 r., poz. 1738.

25 § 1.1.

26 W. Zubrzycki, *Sytuacja kryzysowa jako przesłanka powołania i specjalnego przygotowania policyjnych pododdziałów antyterrorystycznych*, Policja nr 1-2/2003, WSPol. Szczytno, s. 18.

Zarówno szkolenie wysokościowe funkcjonariuszy policyjnych pododdziałów antyterrorystycznych (w formie wspinaczki skałkowej i alpinizmu miejskiego), jak też wykorzystanie technik wysokościowych w działaniach bojowych wymagają dysponowania specjalistycznym sprzętem o odpowiedniej wytrzymałości i niezawodności. Techniki te zapożyczone zostały z ratownictwa górskiego i wzbogacone z uwzględnieniem własnych potrzeb. Sprzęt wykorzystywany do nich jest również podobny.

Sprzęt wykorzystywany w pododdziałach AT do prac wodnych można ogólnie podzielić na pływający oraz urządzenia zabezpieczenia techniczne operacji wodnych, sprzęt nurkowy, a także uzupełniający zestaw sprzętu ratownictwa wodnego. Warto zwrócić przy tym uwagę na możliwości jego wykorzystania w celach innych niż bojowe, np. ratownicze²⁷.

Całkowicie odmienne, charakterystyczne wyłącznie dla tych komórek organizacyjnych Policji, jest wyposażenie zespołów minersko-pirotechnicznych Policji. Posiadają one sprzęt umożliwiający lokalizację, rozpoznanie, zneutralizowanie, usunięcie, transport i zniszczenie materiałów lub urządzeń wybuchowych. Na szczególną uwagę zasługują urządzenia zrobotyzowane, zdolne do zastępowania człowieka w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia²⁸. Sterowane na odległość roboty, wyposażone w kamery i manipulatory, zdolne są do wykonywania precyzyjnych czynności związanych z wykrywaniem, przenoszeniem bądź neutralizacją niebezpiecznych ładunków²⁹.

Bardzo ważnym, decydującym o mobilności elementem wyposażenia policyjnych pododdziałów antyterrorystycznych jest park samochodowy i inne środki transportu. Składają się na nie pojazdy osobowe, osobowo-terenowe, bojowe oraz specjalne. Wśród środków transportu znajdują się także śmigłowce, zaś zespoły lotnictwa policyjnego są szczególnym elementem podwyższającym sprawność i skuteczność działania formacji antyterrorystycznych³⁰.

---

27 W. Zubrzycki, *Pododdziały...*, op. cit., s. 71-72.

28 Zob. <http://www.antyterroryzm.com>, 5 października 2015 r.

29 W. Zubrzycki, *Pododdziały...*, op. cit., s. 78.

30 Tamże, s. 79.

Zadania stawiane pododdziałom antyterrorystycznym i komórkom minersko-pirotechnicznym Policji

Zasadniczym celem utrzymywania pododdziałów jest ich przygotowanie do fizycznego zwalczania aktów terrorystycznych, fizycznej reakcji na fakt popełnienia czynu terrorystycznego z pobudek politycznych lub innych³¹. Pododdziały te realizują zadania w sytuacjach przetrzymywania zakładników w budynkach i obiektach stałych oraz środkach transportu naziemnego, lotniczego i wodnego. Działają w sytuacjach blokowania obiektów, zabezpieczają budynki przed atakami. W ich kompetencjach leży również zatrzymywanie szczególnie niebezpiecznych przestępców³².

Pododdziały antyterrorystyczne Policji i komórki minersko-pirotechniczne Policji prowadzą działania bojowe lub wsparcie działań ratowniczych. Działania bojowe są realizowane jako: działania antyterrorystyczne, działania ratunkowe, działania realizacyjne i działania minersko-pirotechniczne³³. Działania minersko-pirotechniczne polegają w szczególności na lokalizowaniu, rozpoznaniu, neutralizowaniu, usuwaniu, transportowaniu oraz niszczeniu materiałów lub urządzeń wybuchowych wykonanych fabrycznie lub w sposób improwizowany, stanowiących zagrożenie dla życia, zdrowia i mienia, a także bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz na pokonywaniu zamknięć budowlanych i innych przeszkód przy użyciu materiałów wybuchowych³⁴.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 1041 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 września 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyj-

---

31 J. Szafrński, *Bezpieczeństwo i obrona państwa w aspekcie zagrożeń terrorystycznych*, [w:] J. Szafrński (red.), *Współczesne zagrożenia terroryzmem oraz metody działań antyterrorystycznych*, Szczytno 2007, s. 29.

32 K. Jałoszyński, *Krajowe pododdziały antyterrorystyczne – historia i teraźniejszość*, „Policja” 2000, nr 1-2/00, s. 98.

33 Zarządzenie nr 19 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 lipca 2015 roku w sprawie metod i form działania pododdziałów antyterrorystycznych Policji oraz komórek minersko-pirotechnicznych Policji, §5.

34 Tamże, §6.1.

nych Policji³⁵, do zakresu działania Komendy Głównej Policji należy m.in. przeciwdziałanie i fizyczne zwalczanie terroryzmu oraz organizowanie, koordynowanie i nadzorowanie działań Policji w tym zakresie, a także szkolenie w ramach taktyki antyterrorystycznej oraz organizowanie, nadzór i koordynowanie systemu negocjacji policyjnych³⁶. Do zakresu działania samodzielnego pododdziału antyterrorystycznego Policji, według tego samego zarządzenia, należy w szczególności fizyczne zwalczanie terroryzmu, poprzez prowadzenie działań rozpoznawczych oraz bojowych przy użyciu taktyki antyterrorystycznej, zmierzających do likwidowania zamachów terrorystycznych, a także przeciwdziałanie zdarzeniom o takim charakterze, prowadzenie działań minersko-pirotechnicznych oraz wykonywanie innych działań, wymagających użycia specjalistycznych sił i środków, będących na wyposażeniu pododdziału, lub konieczności stosowania specjalnej taktyki działania³⁷, w szczególności zatrzymywanie osób szczególnie niebezpiecznych.

Biuro Operacji Antyterrorystycznych KGP powołane jest do przeciwdziałania terroryzmowi i jego fizycznego zwalczania oraz organizowania, koordynowania i nadzorowania działań Policji w tym zakresie, w szczególności do:

1. prowadzenia działań bojowych oraz rozpoznawczych, zmierzających do likwidowania zamachów terrorystycznych, a także przeciwdziałania zdarzeniom o takim charakterze, w tym działań o szczególnym stopniu skomplikowania oraz w środowisku narażonym na działanie czynnika chemicznego, biologicznego, promieniowania jonizującego, nuklearnego i materiału wybuchowego;
2. prowadzenia działań wymagających użycia specjalistycznych sił i środków lub stosowania specjalnej taktyki;
3. prowadzenia negocjacji policyjnych;
4. wykonywania zadań wspierających działania ochronne podejmowane wobec osób podlegających ochronie;

---

35 Dz. U. KGP z dnia 15 października 2007 r. nr 18, poz. 135.

36 Zarz. nr 1041 KGP, § 28.

37 Tamże, § 36.

5. wspierania działań jednostek organizacyjnych Policji i komórek organizacyjnych KGP w warunkach szczególnego zagrożenia lub wymagających określonych kwalifikacji i umiejętności;
6. koordynowania przygotowań Policji do prowadzenia działań bojowych, minersko-pirotechnicznych i negocjacji policyjnych;
7. analizowania różnych aspektów zwalczania terroryzmu oraz podejmowania inicjatyw mających wpływ na właściwą realizację zadań Policji w tym zakresie;
8. współpracy z krajowymi i zagranicznymi formacjami właściwymi w sprawach przeciwdziałania terroryzmowi i jego zwalczania³⁸.

Pododdziały antyterrorystyczne zostały objęte *Procedurami reagowania kryzysowego*, które dotyczą następujących zdarzeń³⁹:

1. zagrożenie atakiem terrorystycznym na obiekty ważne dla bezpieczeństwa i obronności państwa oraz obiekty użyteczności publicznej;
2. akt terrorystyczny:
  - c. podłożenie ładunku wybuchowego,
  - d. uprowadzenie środka transportu w komunikacji lotniczej,
  - e. uprowadzenie środka transportu w komunikacji wodnej,
  - f. uprowadzenie środka transportu w komunikacji lądowej,
  - g. zajęcie obiektu, w tym również z przetrzymywaniem zakładników,
  - h. uprowadzenie osoby lub osób⁴⁰.

Realizując swe codzienne zadania, pododdziały AT przeciwdziałają zagrożeniom o znacznym ciężarze gatunkowym, jakie stanowią terroryzm i przestępczość zorganizowana. Ale zakres ich działania, poza koniecznością podejmowania interwencji o wysokim stopniu niebezpieczeństwa, obejmuje także wykonywanie innych zadań policyjnych, wymagających specjalnych umiejętności lub specjalistycznego wyposażenia⁴¹.

38 <http://www.policja.pl/pol/kgp/biuro-operacji-antyter>, 5 października 2015 r.

39 Zarządzenie nr 1429 KGP z dnia 31 grudnia 2004 r. w sprawie wprowadzenia w Policji procedur reagowania w sytuacjach kryzysowych, Dz. Urz. KGP nr 3 z 28 stycznia 2005 r.

40 Zob. P. Wojtunik, *Procedury reagowania Policji w razie zaistnienia aktu terrorystycznego*, [w:] B. Hołyst, K. Jałoszyński, A. Letkiewicz (red.), *Wojna z terroryzmem w XXI wieku*, Szczytno 2009, s. 189-202.

41 W. Zubrzycki, *Pododdziały...*, op. cit., s. 97.

Międzynarodowa współpraca pododdziałów antyterrorystycznych Policji w działaniach specjalnych i ratowniczych na obszarze Unii Europejskiej

Pierwsze inicjatywy w zakresie ponadgranicznej współpracy wyspecjalizowanych antyterrorystycznych formacji w Europie sięgają połowy lat 90. XX wieku. Prowadzonych było kilka międzynarodowych projektów, w ramach których współpracowało ze sobą od kilku do kilkunastu jednostek antyterrorystycznych państw europejskich. Po wydarzeniach 11 września 2001 roku, które spowodowały ogólnoświatowe przewartościowanie postrzegania zagrożenia terroryzmem i walki z nim, podjęto zdecydowane kroki do działań wielopłaszczyznowych i zjednoczenia w tym zakresie całego niemal kontynentu. Doprowadziło to do pierwszego spotkania przedstawicieli policyjnych formacji antyterrorystycznych krajów Unii Europejskiej, które odbyło się 15 października 2001 roku w Brukseli. Zawiązano wówczas grupę, w skład której wejść mieli dowódcy wszystkich centralnych jednostek państw członkowskich, nadając jej nazwę – ATLAS⁴².

Polska centralna jednostka specjalna – Biuro Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji – została zaproszona do udziału w spotkaniach Grupy, jeszcze przed oficjalnym wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej, jako obserwator, po to, aby wprowadzić jej dowódcę w pracę grupy i tym samym usprawnić jej przyjęcie po rozszerzeniu Unii. Ostatecznie BOA przyjęte oficjalnie w skład ATLAS-u w czerwcu 2005 r.

Uroczyste podpisanie Konwencji ATLAS-u, stanowiącej zbiór wewnętrznych zasad funkcjonowania Grupy, miało miejsce w Brukseli, podczas spotkania dowódców jednostek specjalnych krajów UE, które odbyło się w dniach 28-30 listopada 2005 roku. Podpisanie konwencji przez przedstawicieli poszczególnych krajów stanowiło oficjalne potwierdzenie woli i gotowości przystąpienia do wspólnoty jednostek specjalnych Unii Europejskiej, w tym także do ewentualnego wspierania swych zagranicznych odpowiedników oraz dzielenia się własną wiedzą i doświadczeniem

---

42 W. Zubrzycki, *ATLAS, zjednoczona Europa wobec zamachów terrorystycznych*, Jografika Studio Wydawnicze 2009, s. 41-42.

w dziedzinie fizycznego zwalczania terroryzmu, a także deklarację stosowania się do wewnętrznych reguł funkcjonowania Grupy⁴³.

W chwili obecnej w skład ATLAS-u wchodzi 35 specjalnych jednostek policyjnych z 27 państw Unii Europejskiej, powołanych do fizycznego zwalczania terroryzmu. Podstawowy cel, jaki postawiła przed sobą Grupa, to uzyskanie porównywalnego, możliwie najwyższego jakościowo poziomu przez wszystkie jednostki specjalne krajów członkowskich Unii Europejskiej. Służyć temu ma bliska, aktywna współpraca poszczególnych członków, wymiana informacji, a także prowadzenie wspólnych projektów w ramach Grupy. W okolicznościach tego wymagających, możliwe jest również wzajemne wspieranie się siłami i środkami oraz prowadzenie wspólnych operacji w przypadku sytuacji kryzysowych o charakterze terrorystycznym na dużą skalę⁴⁴.

Podjęmowana wspólnie interwencja różnych sił policyjnych w jednym z państw członkowskich wymaga odpowiednich ram prawnych, regulujących poszczególne obszary realizacji zadań na terenie obcego państwa. Dostarczają ich Decyzje Rady Unii Europejskiej w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej⁴⁵ oraz w sprawie jej wdrożenia⁴⁶, a także Decyzja Rady Unii Europejskiej w sprawie usprawnienia współpracy pomiędzy specjalnymi jednostkami interwencyjnymi państw członkowskich Unii Europejskiej w sytuacjach kryzysowych⁴⁷, odnosząc się m.in. do kwestii związanych z prowadzeniem wspólnych operacji, stosowaniem broni, amunicji i sprzętu, odpowiedzialnością karną i cywilną, czy kosztami takich działań⁴⁸.

---

43 Tamże, s. 48.

44 W. Zubrzycki, *Międzynarodowa współpraca w zakresie fizycznego zwalczania terroryzmu w Unii Europejskiej*, [w:] M. Lisiecki, M. Raczkowska-Lipińska, B. Sitek, W. Pokruszyński (red.), *Bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej na tle państw Unii Europejskiej*. Stan obecny oraz perspektywy zmian, Wyższa Szkoła Gospodarki Euroregionalnej, Józefów 2009, s. 415.

45 Dz.Urz.UE nr 210 z dnia 6 sierpnia 2008 r., decyzja 2008/615/WSiSW.

46 Dz.Urz.UE nr 210 z dnia 6 sierpnia 2008 r., decyzja 2008/616/WSiSW.

47 Dz.Urz.UE nr 210 z dnia 6 sierpnia 2008 r., decyzja 2008/617/WSiSW.

48 W. Zubrzycki, *Fizyczne zwalczanie terronu i terroryzmu w Polsce*, [w:] W. Zubrzycki (red.), *Przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym w Polsce*, Jografika Studio Wydawnicze, Warszawa 2011, s. 324.

Podstawę prawną do uczestniczenia jednostek specjalnych polskiej Policji poza granicami RP stanowi artykuł 145a Ustawy o Policji. W świetle jego zapisów policjant może zostać delegowany do pełnienia służby poza granicami państwa w celu realizacji zadań określonych w kontyngencie policyjnym wydzielonym do udziału w:

1. misji pokojowej;
2. akcji zapobiegania aktom terroryzmu lub ich skutkom;
3. akcji ratowniczej i poszukiwawczej lub humanitarnej;
4. szkoleniu i ćwiczeniach policyjnych
5. przedsięwzięciach reprezentacyjnych.

Korzyścią płynącą dla polskiej Policji z przynależenia do ATLAS-u jest m.in. możliwość ciągłej wymiany doświadczeń i informacji w zakresie fizycznego zwalczania terroryzmu. Prowadzone są wspólne szkolenia, seminaria, konferencje, symulacje, w celu poprawy sposobów działania jednostek specjalnych i przygotowania ich do wspólnych interwencji, jak też do prowadzenia wspólnych projektów badawczych, doświadczeń, eksperymentów, które umożliwią udoskonalenie metod i form ich działania. Możliwe jest wsparcie techniczne, logistyczne i siłowe w przypadku prowadzonych działań. Oznacza to, że w przypadku zamachu terrorystycznego na terenie Polski, policyjne siły specjalne nie będą osamotnione w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowej, ale oczekiwać mogą pomocy ze strony swych odpowiedników z całej Unii Europejskiej, korzystając z ich wiedzy eksperckiej, doświadczenia, jak również specjalistycznego sprzętu i wyposażenia oraz fizycznego wsparcia⁴⁹.

Podsumowanie

W strukturze Policji funkcjonują wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne, których zadaniem jest fizyczne zwalczanie zagrożeń terrorystycznych. Aktualnie w naszym kraju działa 16 lokalnych pododziałów antyterrorystycznych, z zakresem odpowiedzialności terytorialnej

---

49 W. Zubrzycki, *Fizyczne zwalczanie...*, op. cit., s. 323.

zgodnym z podziałem administracyjnym kraju, i jeden centralny, w randze biura Komendy Głównej Policji. Pododdziały antyterrorystyczne objęte są procedurami zarządzania kryzysowego, związanymi z zaistnieniem aktów terrorystycznych. Standardy działań policyjnych formacji antyterrorystycznych nie odbiegają od wzorców wypracowanych przez tego typu formacje specjalne w całej Europie, co potwierdzone jest systematycznie w realizowanych wspólnie ćwiczeniach, podczas których możliwa jest analiza i wymiana doświadczeń pomiędzy jednostkami polskimi a najlepszymi jednostkami europejskimi⁵⁰.

Policyjne formacje antyterrorystyczne nie są jednostkami masowymi, a ich wyposażenie, wszechstronne wykształcenie i specjalne umiejętności predysponują je do wykonywania zadań specyficznych, odbiegających znacznie od tych właściwych konwencjonalnym siłom policyjnym⁵¹. Ich działalność bojowa oparta jest głównie na gwałtownych atakach, co wiąże się z bezpośrednim zagrożeniem zdrowia i życia, a podejmowane czynności muszą być śmiałe i zdecydowane. Umiejętności, jakimi dysponują funkcjonariusze formacji antyterrorystycznych, pozwalają na opanowanie wszelkich możliwych do wykorzystania przez przeciwnika obiektów oraz na prowadzenie walki w różnych warunkach, za pomocą zróżnicowanych środków⁵². Ich sprawność i skuteczność działania w sytuacjach poważnych zagrożeń związanych z terroryzmem decydować może nie tylko o poziomie bezpieczeństwa wewnętrznego naszego państwa, ale także o sposobie postrzegania go na arenie międzynarodowej⁵³.

---

50 Odpowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych – z dnia 13 września 2012 r. – z upoważnienia ministra – na interpelację nr 7629 w sprawie działania grup antyterrorystycznych Policji, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=5731E092>, 5 października 2015 r.

51 W. Zubrzycki, *Fizyczne zwalczanie...*, op. cit., s. 325.

52 W. Zubrzycki, *Oddział antyterrorystyczny...*, op. cit., s. 311.

53 Odpowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych – z dnia 13 września 2012 r. – z upoważnienia ministra – na interpelację nr 7629 w sprawie działania grup antyterrorystycznych Policji, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=5731E092>, 14 marca 2013 r.

References

Wydawnictwa zwarte:

- Gula, P., Tarnowski P., Zubrzycki, W. (2005). *Terroryzm – zagrożenia i przeciwdziałanie*. Kraków: Wyd. Zdrowie i Zarządzanie.
- Hołyst, B., Jałoszyński, K., Letkiewicz, A. (2009). (red.), *Wojna z terroryzmem w XXI wieku*. Szczytno.
- Jałoszyński, K. (2001). *Terroryzm czy terror kryminalny w Polsce?*, Warszawa: AON.
- Jałoszyński, K., Zubrzycki, W., Babiński, A. (2015). (red.), *Policyjne siły specjalne w Polsce*. Szczytno: WSPol.
- Lisiecki, M., Raczkowska-Lipińska, M., Sitek, B., Pokruszyński, W. (2009). (red.), *Bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej na tle państw Unii Europejskiej. Stan obecny oraz perspektywy zmian*. Józefów: WSGE.
- Pawlik, J., Żywczyk, M.. (1989). *Organizacja i przeznaczenie pododdziałów specjalnych Milicji Obywatelskiej*. Warszawa: Departament Szkolenia i Doskonalenia Zawodowego MSW..
- Piątek, Z. (2006). (red.), *Współczesny wymiar terroryzmu*. Zielonka.
- Szafranski, J. (2007). (red.), *Współczesne zagrożenia terroryzmem oraz metody działań antyterrorystycznych*. Szczytno.
- Szafranski, J. (2004). *Współdziałanie jednostek obrony terytorialnej i policji w walce z terroryzmem*. Szczytno: Wydział Wydawnictw i Poligrafii WSP.
- Zubrzycki, W. (2011). (red.), *Przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym w Polsce*, Warszawa: Jografika Studio Wydawnicze
- Zubrzycki, W. (2009). *ATLAS, zjednoczona Europa wobec zamachów terrorystycznych*. Warszawa: Jografika Studio Wydawnicze.
- Zubrzycki, W. (2011). *Oddział antyterrorystyczny Policji w zwalczaniu terroryzmu*, Zeszyty Naukowe, dodatek. Warszawa: Akademii Obrony Narodowej.
- Zubrzycki, W. (2010). *Pododdziały antyterrorystyczne Policji*, Warszawa: Jografika,.

Wydawnictwa ciągłe:

- Jałoszyński, K., Krajowe pododdziały antyterrorystyczne – historia i teraźniejszość, „Policja” 2000, nr 1-2/00.
- Wypych, M., Zubrzycki W., Zabezpieczenie medyczne działań specjalnych Policji, Zeszyty Naukowe Akademii Marynarki Wojennej nr 172 K/2 – Perspektywy i rozwój systemów ratownictwa, bezpieczeństwa i obronności w XXI wieku, Gdynia 2008.

Zubrzycki, W. Sytuacja kryzysowa jako przesłanka powołania i specjalnego przygotowania policyjnych pododdziałów antyterrorystycznych, Policja nr 1-2/2003, WSPol Szczytno.

Akty prawa krajowego:

- Decyzja nr 86 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 lipca 1995 roku, w sprawie wprowadzenia do użytku służbowego programu szkolenia i doskonalenia zawodowego etatowych pododdziałów antyterrorystycznych Policji.
- Rozporządzenia MSWiA z dnia 20 marca 2007 roku w sprawie trybu i warunków ustalania zdolności fizycznej i psychicznej policjantów do służby na określonych stanowiskach lub w określonych komórkach organizacyjnych jednostek Policji, Dz. U. 07.62.423 z dnia 10 kwietnia 2007 r.
- Rozporządzenie MSWiA z dnia 19 czerwca 2007 roku w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji, Dz. U. nr 126 z 16 lipca 2007 r., poz. 877.
- Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 listopada 2014 roku w sprawie uzbrojenia Policji, Dz. U. z 8 grudnia 2014 r., poz. 1738.
- Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, Dz. U. 2014 poz. 1822.
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, Dz. U. z 2015 r. poz. 355.
- Zarządzenie nr 19 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 lipca 2015 roku w sprawie metod i form działania pododdziałów antyterrorystycznych Policji oraz komórek minersko-pirotechnicznych Policji, Dz. U. KGP z dnia 15 lipca 2015 r., poz. 52.
- Zarządzeniem nr 1041 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 września 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji, Dz. U. KGP z dnia 15 października 2007 r. nr 18, poz. 135.

Akty prawa międzynarodowego:

- Decyzja Rady Unii Europejskiej 2008/615/WSiSW w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej, Dz. Urz. UE nr 210 z dnia 6 sierpnia 2008 r.
- Decyzja Rady Unii Europejskiej 2008/616/WSiSW w sprawie wdrożenia decyzji Rady Unii Europejskiej w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej, Dz. Urz. UE nr 210 z dnia 6 sierpnia 2008 r.

Decyzja Rady Unii Europejskiej 2008/617/WSiSW w sprawie usprawnienia współpracy pomiędzy specjalnymi jednostkami interwencyjnymi państw członkowskich Unii Europejskiej w sytuacjach kryzysowych, Dz. Urz. UE nr 210 z dnia 6 sierpnia 2008 r.

Źródła internetowe:

<http://www.antyterroryzm.com>, pozyskano 8.02.2016

<http://www.policja.pl>; pozyskano 8.02.2016

Inne:

Karpeta, M. (2012). *Edukacja antyterrorystyczna Policjantów na przykładzie szkoleń minersko-pirotechnicznych*. Praca magisterska. Szczytno: WSPol.

Odpowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych – z dnia 13 września 2012 r. – z upoważnienia ministra – na interpelację nr 7629 w sprawie działania grup antyterrorystycznych Policji, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=5731E092>.

Program szkolenia i doskonalenia zawodowego etatowych pododdziałów antyterrorystycznych Policji, Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji, Warszawa 1995.